

Kayana u, 28 de agosto de 2002

Impacto Ambiental thë ka ki kami Yanomama yama ki urihi pë wawëprario tëhë ihi Impacto Ambiental thaaha kua. Kami yanomama yamaki urhipë hami napëpënë garimpo athai hetëhë urihi a wawë pramariihe tëhë. Impacto Ambiental w a a h a hiraihe kua yaro kami yanomama yamakinë waisipë. Impacto Ambiental yamaa thaprai hetuo hutu kanapë ha.

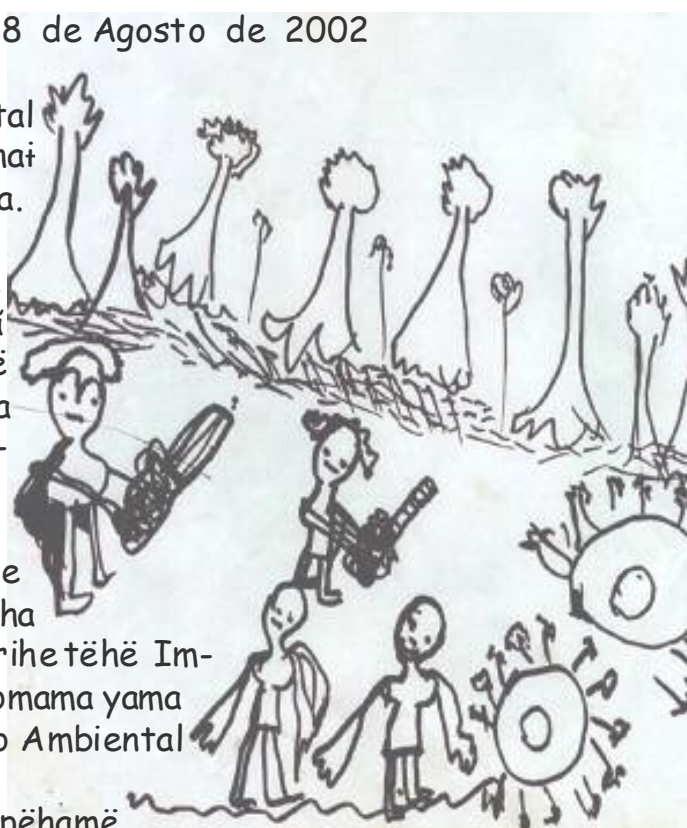
*Geraldino Yanomama
Pakirapiu theri*

Kayana u, 28 de Agosto de 2002

Awei, napë pë Impacto Ambiental napë pëni urihiamë Estrada a thai tëhë ihi Impacto Ambiental thã aha kua. Napë pënë yama ki urihi pë roxipramarihe tëhë pixata a pëka thaihe tëhë ihi Impacto Ambiental thã aha kua paxia. Garimpo a pree kuo tëhë Impacto Ambiental thë pree kua. Yama ki urihi pë pata wariarihe tëhë Impacto Ambiental thë pree hetu. Garimpeiro pënë ouro a thai mahiohe tëhë urihi a pata wawëpramariihe tëhë ihi Impacto Ambiental thã aha hiraihe. Napë pënë carro mayo thaprarithe tëhë Impacto Ambiental a kuprario. Kami Yanomama yama kinë hutu yama pë thai tëhë Impacto Ambiental yama a pree waisipë thaprai hetuo.

Kami Yanomama yama ki urihi pëhamë garimpeiro pë kiai tëhë Impacto Ambiental a pata thapraihe. Kua yaro kami Yanomama yama ki urihi pëhamë garimpeiro pënë ouro a toai xi waripruuhe ihi ouro aha pë matihi pë towamu yaro. Ouro a nëhë thai mahiopruuhe. Ihi tëhë Impacto Ambiental a thaprai xoahe. Ihi Impacto Ambiental a kupru xoa.

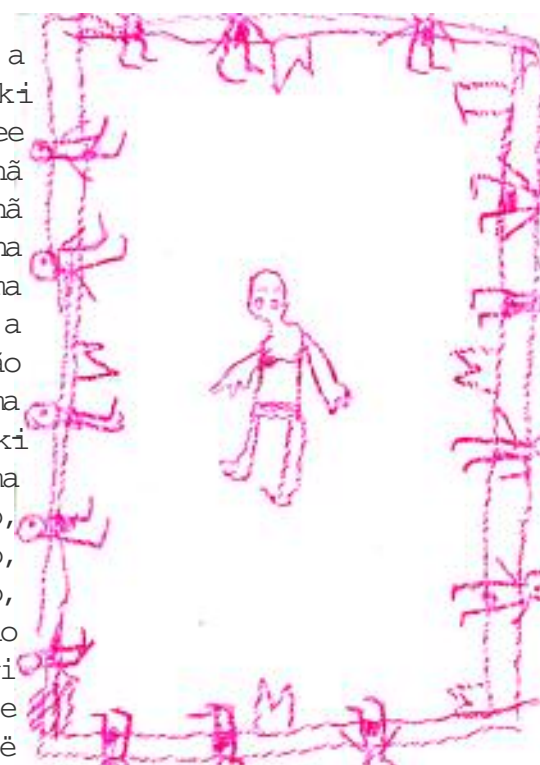
Sarney Professor Yanomama

AWEI KAMI YAMA KË HEREAMUWEI THÃ TURU

XaponoThothomapiha Conselho Local yama a thai tëhë yama ki xaari hereamoma ihi yama ki hereamu tëhë ai Yanomama Conselho thë pë pree kuoma. Yama ki hereamu tëhë Agente de Saúde thã aha yama ki ã xaari hama. Fundação eha yama thã xaari thama. Edgar eha yama ki ã hai tëhë hapa inaha yama ki kuma: Awei, kaho Fundação wama kinë yama ki yai paria nohprari, inaha yamaki kuma. MDM a kôo makure yama ki xuhurimoimi. Kaho Fundação wama ki kua hikia yaro. Yanomama haromatima wama ki kua hikia. Inaha yama ki kuma Edgar eha. Yama ki ã xaari hama. Inaha yama ki kuama ihi tëhë Yanomama pata thë pë pree kuoma. Demini thëri kipëxo, Catrimani I thëri kipëxo, Xokotha thëri kipëxo, Tihinaki thëri axo, Maharau thëri kipëxo, Raimundo, Daniel Watoriki thëri kipëxo, Miudo, Alfredo Xokotha kipëxo, Raimundo xapori Maharau thëri kipëxo, Xakami Tihinaki thëri axo, Raimundo e Macuxi Catrimani I thëri kipëxo. Inaha pë participamoma ihi tëhë Conselho a kuoma xapona Thothomapiha.

Antônio Tihiri Professor Yanomama - Wayohomapi thëri

Awei, yama ki hereamuwei thã paxio. Conselho yama a thama yama ki hereamuwei thã turu paxio. MDM pëxo yama ki hereamoma, CCPY theri pëxo yama ki kuoma, Funasa pëxo yama ki pre noa thayoma ihi tëhë Conselho yama a thama maprarioma. Funasa pëxo yama ki hereamuwei thã turu paxio. Hapa inaha yama ki nikereo kutaama FUNAI axo, MDM axo, Urihi axo, inaha napë pata pë nikereo kutaama. Kami Yanomama yama ki nikereowei. Hei Catrimani I thëri axo, hei Macuxi Pehapi thëri axo, Raimundo Catrimani I thëri, inaha kami Yanomama yama ki nikereo kutaama. Hapa inaha kami yama kinë Conselho Local yama a thai tëhë yama ki kuama. Yanomama yama thë pë xaarira. Inaha yama ki noa thayoma, wama ki pihi xaariprario, inaha yama ki noa thayoma. Ihi Conselho yama a mii thai puonimi Yanomama yama ki yaro. Yama ki hereamoma, Raimundo Maharau thëri axo yama ki kuoma, Raimundo Watoriki thëri axo yama ki kuoma, Daniel axo yama ki kuoma, ihi tëhë yama ki hereamoma, Xakami Hapahaxi thëri axo yama ki kuoma, Edgar pata eha yama ki ãha MDM pë kôo mahi ã yaro. Yama ki pihi xuhuriprarioma, Funasa pë xiro kuo noho pë. Awei, kua yaro yama ki pihi topraru xoa. Xapona Thothomapiha yama ki hereamoma. Maprarioma kua hikia.

Branco - Wayohomapi thëri

Awei Surucucu thëri pëni purisa (polícia) pë thiri mî praimaa. Weihi thë ã turu paxio. Awei Surucucu thëri pëni Yanomama thë waiamai ha kuikitheni helicóptero a kumaremahe yaro komi Yanomama yama ki pihi xuhuri mahiprarioma. Surucucu thëri pë yai mohoti mahi yaro ya kuma hoximi a thakemahe. Surucucu thëri pë yai mohotima hixio yaro. Kami yama kini ihi yama thë yai peximaimi. Hapai naha thë kuë yaro yama ki pihi xuhuri mahiprarioma ihi helicóptero kii Yanomama thë pëhami a kayo kiaiweihi a kerayoma yaro. Kami yama ki pihi yai xuhuri mahiprarioma. Ihi a kerayu tëhë uti naha Yanomama thë pë kuai paxio tha? Inaha thë kua yaro ai helicóptero yama a peximai xowa. Kami yama kini ai thë urihihami Yanomama yama thë pë nomamai pihioimi yaro yama ki pihi yai xuhurimu mahi paxio, inaha thë kua yaro napë wama ki hëtëmu kôo totihiowei. Kami Yanomama yama kini yama thë peximai inaha wama ki pihi kurayou. Inaha thë kua yaro kami Yanomama yama ki hereamu tëhë kami yama kini jornal yama a thaprarema. Kami Lourenço yanomama Thothomapi thëri. Kami yaa paxio. Awei maprarioma.

Lourenço Yanomama - microscopista aha wapamotima kami yaa paxio

Agente de Saúde thãha turu paxio

Agente de Saúde a ka kiiha yama ki kiai tëhë uti yama thë thapë tha? Uti yama thë thaimi Yanomama yama thë pë haromai pihio yaro. Agente de Saúde aha yama ki pihi moyami rarou pihio yaro. Agente de Saúde aha Yanomama yama ki yaximu pihioimi yaro. Kami yama ki nakamu ai Yanomama yama ki ha nomarini yama ki pihi xuhurimu pihioimi yaro. Microscopista aha yama ki pree wapamu pihio. Xawara yama pë taa pihio mahi yaro. Kami Yanomama yama ki ã hapraru paxio yama ki ã hapraru puoimi. Einaha napë wama ki pihi ku. Kami Yanomama yama kini xawara yama a ahemai pihio yaro. Xawara yama a ahemai pihioimi mahi. Inaha kami ya pihi ku paxio.

Lourenço ani Agente de Saúde apiximai mahi yaro kama jornal ethaprarema.

DINHEIRO A KA KII ËHË UTI PI THË THA? AWEI, UTI THË KUIMI DINHEIRO AHA NAPË PË IYAËWEI ËHË DINHEIRO A KA MAA KUNAHA NAPË PË IYAIMI. PË AKA AMIXI KÏIMI JEVESA UKUHA PËNOMAIMI. PË KAYÔ RËRËAIMI. KAHU AHA DINHEIRO A KA MAA KUNAHA GARIMPEIRO PË KAYO KIAIMI. AI NAPË PË DINHEIRO PË MAawei PËNË OHI ÔHOTAAË. DINHEIRO A KUA YARO. MADEIREIRO PË MARE KIAËWEI ËHË DINHEIRO A KA MAA KUNAHA MADEIREIRO PË KIAIMI. INAHA THË KUA YARO.

KAMI YAMA KË ESI MARË TUTAMORE MATEMÁTICA AHA UTI NAHA YAMA KË PIHIA RIA HA KUANË YAMA KË ESCOLAMU THA? YAMA KË ESCOLAMUU PUOIMI. KAMI YANOMAMA YAMA KË PIHI HA MOYAMËRËNË YAMA KË RIA WAISIPI COMPRAMU YARO YAMA KË RIA MATIHI PË TOAMU YARO. AI THÃA KÏ: NAPËNË DINHEIRO A HA TOAHENË PË KAYO WAMU PEI PË THUË PËHA THUWË NA A HA KOMAKËNË A WAMOA XAARAYO. DINHEIRO KËKË MAA TËHË A WAMOIMI. AWEI THÃA MAPRARIOMA.

Eduardo Yanomama - Wayohomapi thëri

DINHEIRO A KA KI NAPË PËNË WAMOTIMATHË PË TOAËWEI ËHË DINHEIRO A PAXI. KAMI YANOMAMA YAMA KËNË NAPË YAMA E THË UWËMI A MI. KAMA PENË DINHEIRO PËHAMË NAPË PË PREE IYAË PUO. DINHEIRO A KA MAA KUNAHA PË IYAIMI. ËHË DINHEIRO A WAIHA KAMI YANOMAMA YAMA KË URIHI PËHAMË DINHEIRO PEATOAHË PË IYAË PUO MAKII KAMI YANOMAMA YAMA KË URIHI PË HAMË OURO PË TOAËHE. OURO A KA MAA INAHA NAPË PË OHI NOMARAYU. KAMI YANOMAMA YAMA KË URIHI PËHAMË OURO A KUA YARO. ËHË A NAHA THAËHE. ËHË DINHEIRO AHA PË IYAË PUO. DINHEIRO KAMA KUNAHA NAPË PË OHI NOMAPRU MAHI HETU PË DINHEIRO PË MAawei. HEI DINHEIRO A KA KIIHA NAPË PË IYAË PUO. DINHEIRO A KA MAA KUNAHA NAPË PË KUO HETUOIMI MAHI. KAMI YANOMAMA YAMA KËNË ËHË OURO AHA PEI UHURU PË EPË IYAMAËPROHE. DINHEIRO A KAYO PREE KUA YARO PË IYAË PUO. DINHEIRO AHA PË IYAË PUO YARO. KAMI YANOMAMA YAMA KË URIHI PËHAMË PË THOMËMU MAHI YARO OURO AHA NAPË PË IYAË PUO. OURO A KA MAA KUNAHA PË DINHEIRO PË EPË PRAMAIMI ËHË OURO AHA KAMI YANOMAMA YAMA KË URIHI PËHAMË GARIMPEIRO PË HUU XI WARIPRU TOKO. OURO AHA PË PIHI YAIMU YARO PË HUU MAPROIMI. OURO PË WAIHA GARIMPEIRO PËNË OURO PË PIXIA MAHIAPRAË TOKOHE. AWEI, IPA THÃ MAPRARIOMA.

Branco – Wayohomapi thëri ya paxio